

DZIEN

20 stron

20
GR.**BYDGOSKI**

ILUSTROWANY

ORAZ WYDAWNICTWA: **DZIEŃ POMORZA — DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — GAZETA GDAŃSKA — DZIEŃ KOCIEWSKI
GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA — DZIEŃ TCZEWSKI
ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMIŃSKI — GAZETA MOGILEŃSKA — — — — —**

Redakcja i Administracja: Bydgoszcz, ul. Marszałka Focha 12. Telefon: 22-18. Konto czekowe P. K. O. 206.868

Hołd cieniem Marsz. Piłsudskiego**w krypcie św. Leonarda i na Sowińcu
złożył Marszałek Śmigły-Rydz**

Kraków, 13. 11. (PAT.) W dniu dzisiejszym pociągiem z Warszawy o godz. 7-ej rano przybył do Krakowa Marszałek Śmigły-Rydz, celem złożenia hołdu prohom Marszałka Piłsudskiego na Wawelu.

W towarzystwie p. Marszałka przybyli: gen. Wieniawa-Długoszowski, płk. Strzelecki, płk. Lewiński, płk. Głabisz, i ppłk. Albrecht.

Na dworcu kolejowym p. Marszałka Śmigłego-Rydz powitał dowódca Okręgu Korpusu gen. Narbut-Luczyński w towarzystwie ppłk. Horaka. Z dworca p. Marszałek wraz z otoczeniem udał się NA WAWEL, gdzie na dziedzińcu wawelskim zameldował się komendant garnizonu gen. Mond i dowódcy wszystkich jednostek garnizonu krakowskiego. Po przejściu przed frontem kompanii chorągwianej pułku ziemi krakowskiej, powitany hymnem narodowym Marszałek Śmigły-Rydz skierował się do krypty, powitany u wejścia do katedry przez ks. Metropolitę Sapiechę w otoczeniu kustosa katedry ks. prałata Domasika i kilku duchownych.

W KRYPCIE ŚW. LEONARDA pan Marszałek, salutując buławą sarkofag ze zwłokami, **ZŁOŻYŁ HOŁD WODZOWI NARODU MARSZAŁKOWI PIŁSUDSKIEMU**, trwając następnie dłuższą chwilę w milczeniu.

Następnie wraz z towarzyszącymi mu osobami udał się Marszałek na zwiedzenie skarbcza. W rozmowie z ks. metropolitą Sapiechą Marszałek Śmigły-Rydz żywo interesował się postępem prac przy budowie krypty Marszałka Piłsudskiego pod wieżą „Srebrnych Dzwonów”.

Po zwiedzeniu skarbcza, wyjechał p. Marszałek z Wawelu NA SOWINIEC, i tu zapoznał się ze stanem budowy kopca Marszałka Piłsudskiego, projektem

urządzenia otoczenia kopca, a następnie przyjął w darze pamiątkową urnę z ziemią najwyższej kondygnacji kopca na Sowińcu. Na Sowińcu p. Marszałek był przedmiotem entuzjastycznej owacji ze strony dzieci szkolnych, które w tym czasie zwiedzały kopiec.

Po powrocie do miasta p. Marszałek zwiedził szczegółowo wystawę urn z ziemią na kopiec Marszałka Piłsudskiego

w budynku przy wieży ratuszowej w Rynku Głównym, a z kolei Muzeum Narodowe. Z Muzeum Narodowego p. Marszałek udał się do kościoła Najśw. Marii Panny, witany po drodze entuzjastycznie przez licznie zgromadzoną na Rynku Krakowskim publiczność.

W godzinach południowych pana Marszałka podejmował śniadaniem dowódca Okręgu Korpusu.

Min. Beck powrócił z Londynu

Warszawa, 13. 11. (PAT.) Dziś po południu powrócił do Warszawy p. min. Spraw Zagr. Józef Beck z małżonką, wraz z urzędnikami M. S. Z., towarzyszącymi mu w podróży do Londynu.

Na dworcu p. min. Becka witali: am-

basador W. Brytanii William Howard Kennard wraz z radcą ambasady Francis Aveling, podsekretarz stanu w M. S. Z. Jan Szembek oraz wyżsi urzędnicy M. S. Z.

Z święta Niepodległości w Warszawie

Moment po złożeniu wieńców na stropniach Belwederu przez najwyższych dostojników Państwa z P. Prezydentem R. P. i Naczelnym Wodzem Marszałkiem Śmigłym-Rydzem na czele

**Józef Noji - saper z Torunia -
najlepszym lekkoatletą Polski**

Na wczorajszym posiedzeniu zarządu Polskiego Związku Lekkoatletycznego uchwalono przyznać nagrodę za najlepszy wynik lekkoatletyczny w roku bieżącym Józefowi Noji. Przy przyznaniu nagrody brano pod uwagę zwycięstwo Noji nad Finem Iso-Hollo i poprawienie rekordu Polski Kusocińskiego na 5000 mtr.

W poprzednich latach nagrodę tę zdobyli następujący zawodnicy: w roku 1932 — Janusz Kusociński, w roku 1933 — Stanisława Walasiewiczówna, w roku 1934 — Jagwiga Wajsówna, w roku 1935 — Kazimierz Kucharski, w roku 1936 — J. Noji.

Na tym samym posiedzeniu przyznano nagrodę dla najlepszego klubu lekkoatletycznego „Warszawiance” za jej sukcesy w letnich mistrzostwach lekkoatletycznych Polski.

(x) Warszawa, 13. 11. (Tel. wł.) Jak się dowiadujemy, wyłoniony w czasie pobytu delegacji polskich sfer gospodarczych we Francji ścisły komitet współpracy gospodarczej polsko-francuskiej zakończył pierwsze stadium swych prac. W związku z tym powrócili już do Warszawy polscy członkowie tego Komitetu z dr. Pawłem Minkowskim na czele.

Komitet przygotował materiały do rokowań handlowych między Polską a

Francją. Rokowania te toczyć się będą w oparciu o zasadę utrzymania dla Polski dodatniego salda w bilansie handlowym t. zn. że Polska będzie mogła więcej do Francji wywozić, niż przywozić. Termin rokowań handlowych z Francją jest dotąd jeszcze nie wyznaczony. Nie jest wykluczone, że rokowania te, wobec konieczności uzupełnienia zbranych już materiałów traktatowych, będą podjęte dopiero w ostatnich tygo-

W NIEPOGODĘ I PRZY SZTUCZNYM ŚWIETLE

ULATWIONE
FOTOGRAFOWANIE
NA
PANCHROMATYCZNEJ
BŁONIE LUB PŁYTCIE
ULTRAPAN 28
SZCZYTOWY PRODUKT FABRYKI „ALFA” BYDGOSZCZ

Cofnięcie praw publiczności niemieckiemu gimnazjum w Poznaniu

(ch) Poznań, 13. 11. (Tel. wł.) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadomiło dyrekcję niemieckiego gimnazjum im. Schillera w Poznaniu o cofnięciu praw publiczności za popełnienie szeregu nieformalności przy zapisywaniu uczniów do poszczególnych klas.

Gwałtowne demonstracje antyżydowskie w Wilnie

(ch) Wilno, 13. 11. (Tel. wł.) Wilno było dziś widowiskiem gwałtownych demonstracji antyżydowskich. Bojówki młodzieży endeckiej powybiły szyby w kilku sklepach żydowskich, po czym wtargnęły do redakcji „Kurierza Powszechnego” i „Willer Tog”, gdzie zniszczyły maszyny do pisania, połączenia telefoniczne i pobiły kilku pracowników-żydów.

Wykłady na uniwersytecie Stefana Batorego w dalszym ciągu są zawieszane.

Jednodniowe wydobycie węgla - dla bezrobotnych

Katowice, 13. 11. (PAT) Wczoraj odbyła się konferencja przedstawicieli zarządów głównych górniczych związków zawodowych Z. Z. Z., Z. Z. P. i C. Z. G. w sprawie przyjęcia z pomocą bezrobotnym w okresie zimowym przez górników kopalń węgla kamiennego. Przedstawiciele tych trzech związków postanowili zwrócić się do górników z apelem ofiarowania na rzecz bezrobotnych węgla wydobytego w ciągu jednej przepracowanej bezpłatnie dniówki.

Rokowania**o pożyczkę francuską
bliskie zakończenia**

dniach r. b. najpóźniej jednak w styczniu r. 1937.

Natomiast rozmowy w sprawie realizacji zapowiedzianej pożyczki francuskiej dla Polski są bliskie zakończenia. Warunki realizacji tej pożyczki były omawiane ostatnio w czasie pobytu w Paryżu dyr. dep. obrotu pieniężnego w Min. Skarbu Boczyńskiego i nacz. wydziału w tym Ministerstwie Domaniewskiego.

Życie kupieckie w Tczewie

Utarło się już powszechnie przekonanie, że **Tczew jest kluczem do naszego morza.** I słusznie.

Jako miasto powiatowe o blisko 25000 mieszkańców jest **Tczew jednym z najważniejszych stacyj węzłowych na**

W roku 1923 zbudowana została piernia M. Droste.

Na ogół życie handlowe w Tczewie jest dość rozwinięte. Na szczególną uwagę zasługuje **handel bławatami.** Rzadko spotkać można na Pomorzu miasto,

Grupa przedstawicieli władz i duchowieństwa w dniu poświęcenia kościoła św. Józefa na Nowym Mieście w Tczewie.

Pomorzu, i to tak z racji swego położenia nad Wisłą jak i z racji istnienia magistrali. Bydgoszcz — Tczew — Gdańsk oraz Berlin — Tczew — Królewiec.

Tczew należy do najstarszych miast na Pomorzu. Historia jego istnienia sięga do wieku XII. W XIII wieku jest już Tczew potężną siedzibą książąt pomorskich Sambora i Mestwina.

Zmienne koleje losu przechodziło miasto. Krwawe często boje staczały o niego państwa ościenne. Z rozbiorem Polski dostało się miasto pod panowanie pruskie.

Niemcy zdawali sobie sprawę z ważności tego ośrodka i wszelkimi siłami starali się go zgermanizować.

Po ukończeniu wojny światowej Tczew znowu przechodzi w ręce polskie, aby stanowić główne, obok Gdyni miasto północnego Pomorza.

Decydującym momentem dla rozwoju miasta jest otwarcie kolei w roku 1852 oraz budowa mostu kolejowego na Wiśle.

W roku 1887 Tczew staje się miastem powiatowym.

Ostry kurs polityki pruskiej szybko zgermanizował miasto, tak że na początku XX wieku zaledwie szosta część mieszkańców do polskości się przyznała.

Jednakże z odzyskaniem niepodległości miasto szybko się spolonizowało. Dziś po 18-to letnich rządach polskich, **Tczew jest miastem o charakterze nawskroś polskim.**

Warunki gospodarcze, a przede wszystkim narodowościowe w Tczewie nie bardzo były pomyślne dla rozwoju handlu polskiego. Od połowy XIX wieku uzyskuje ono charakter miasta urzędniczego, a urzędnicy wówczas — to sami Niemcy. Kupców — Polaków popierała jedynie okoliczna ludność polska, małorolna lub robotnicza.

Trudny to był okres dla kupiectwa i rzemiosła polskiego. W ciężkich warunkach, szykanowany przez Niemców, kupiec polski swoim wysiłkiem i swoją rzetelnością zdobywa sobie jaką taką egzystencję. Ważnymi wydarzeniami z tego okresu, to utworzenie w roku 1905 Banku Ludowego, a w 1910 r. założenie spółdzielni rolniczo-handlowej pod firmą „Rolnik”.

Dopiero odzyskanie niepodległości zmienia położenie tczewskich kupców polskich. Kупiectwo tczewskie tworzy silną organizację zawodową pod nazwą **Towarzystwo Kupców Samodzielnych**, którego członkowie zaczynają brać udział i odgrywać ważną rolę w życiu samorządowym.

Polacy wykupują szereg sklepów żydowskich i niemieckich, powodując tym samym spolszczenie handlu. Chociaż od roku 1924 zaczynają na nowo osiedlać się kupcy żydowscy i to szczególnie na ulicy Krótkiej, jednak nie przedstawiają większego niebezpieczeństwa dla kupców chrześcijańskich, gdyż nie potrafili żydzi uzyskać większego wpływu wśród tczewskiego społeczeństwa, któremu obcy jest ich nieuczciwy system zarobkowania.

Ważnym dla polskości handlu tczewskiego był fakt przejścia w ręce polskie „**Arkony**”, wytwórni wyrobów metalowych, młyna parowego, wszystkich drogerij i dwóch aptek.

w którym była by taka ilość składów tej branży i tak wspaniale urządzonych. Dalej rozwinięty jest dosyć **handel to-**

Łamach Starostwa Powiatowego w Tczewie.

warami kolonialnymi. Z banków na terenie tczewskim wymienić należy: **Bank Polski, Bank Ludowy, Komunalna Kasa Oszczędności miasta Tczewa i**

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu tczewskiego, dalej Chrześcijańska Kasa Pożyczek Bezprocentowych, mająca na celu wspieranie drobnego handlu i rzemiosła, wreszcie niemiecki „**Vereinsbank**”.

Poważnie przedstawia się także w Tczewie **przemysł z kilkunastu fabrykami i wytwórniami oraz wielkim młynem parowym.**

Współczesny kryzys gospodarczy dotknął także kupiectwo tczewskie. Rozwój handlu i przemysłu w Tczewie wszedłby na szersze tory, gdyby uruchomiono cały szereg warsztatów przemysłowych i fabryk, które stoją dziś nieczynne.

Zadaniem chwili obecnej jest przystosowanie się całego kupiectwa tczewskiego do zmienionych warunków życiowych i zachowanie przez to samo tego położenia, jakie w poprzednich okresach sobie zdobyło. A czynniki rządzące winny nadal w uznaniu ważnej roli handlu otoczyć go swoją opieką i życzliwością.

Tczew bowiem pod względem gospodarczym jest miastem wielkiej przyszłości!

Rozwój i znaczenie gospodarcze Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności w Tczewie

Obserwując na przestrzeni ostatnich lat rozwój i znaczenie Komunalnej Kasy Oszczędności Powiatu Tczewskiego w Tczewie, stwierdzić należy, że mimo kryzysu i stałe napotykaných trudności rozwój Kasy jest coraz większy, a obsługa kredytami obejmuje w powiecie tczewskim wszystkie gałęzie życia gospodarczego, a więc rolnictwo, spółdzielnie rolnicze, rzemiosło, handel, przemysł, związki samorządowe, urzędnicy i wojsko, wolne zawody i różni.

Dzięki ostrożnej oraz celowej i przewidującej polityce kredytowej, Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności

zajmuje w powiecie tczewskim czołowe miejsce, a o jej rozwoju i zaufaniu miejscowego społeczeństwa świadczą wymownie następujące cyfry.

W roku 1930-tym Kasa posiadała wkładów oszczędnościowych ca. zł. 200 tys., obecnie zaś posiada wkładów około zł. 800.000. Pożyczki udzielone przez Kasę w roku 1930-tym wynosiły około zł. 600.000., obecnie pożyczki te wynoszą zł. 1.500.000. Suma bilansowa Kasy w roku 1930-tym wynosiła ca. zł. 900.000, obecnie zaś ta sama suma bilansowa wynosi ca. 3.500.000 zł.

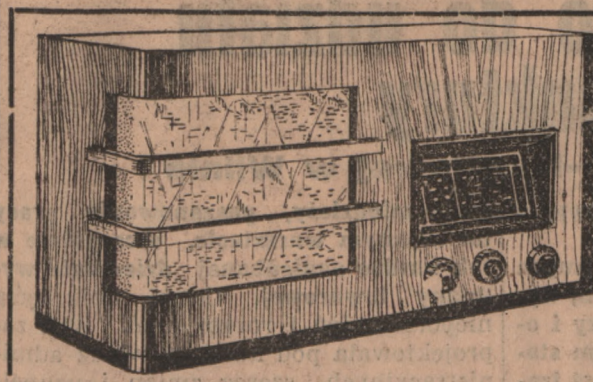
Najwymowniej o rozwoju Kasy świa-

deży ogólny obrót, który w roku 1930 wynosił 8.200.000 zł., a obecnie ten sam obrót roczny wynosi ponad 35.000.000 zł. Również na bardzo wysokim pozio-

Komunalna Kasa Oszczęd. pow. tczewskiego w gmachu Starostwa Powiatowego w Tczewie

mie utrzymuje Kasa swą płynność, dzięki czemu wkłady oszczędnościowe złożone w tej Kasie są dobrze zabezpieczone i bez jakichkolwiek komplikacyj na każde życzenie klientów wyplacane.

Przebój sezonu radiowego 1936/37 Słynny

Natawis-Imperator

Nagrodzony złotym medalem na Wystawie P. M. i E. w Warszawie 4-lampowy, 3-obwodowy, 3-zakresowy, Pr. zm., uniwersalny, baterijny.

We własnym interesie przed zakupem odbornika żądać demonstracji odbornika „**Natawis-Imperator**”. Demonstrują i sprzedają pierwszorządne firmy radiowe w kraju. 8045

Działalność oświatowo-kulturalna zgromadzenia kupców m. st. Warszawy

Zarząd zgromadzenia kupców m. st. Warszawy, chcąc umożliwić kupiectwu pogłębianie wiadomości ogólnych i zawodowych, udostępnia z dniem 1 grudnia r. b. dla użytku pp. kupców i pracowników handlowych bibliotekę. Z księgozbioru, liczącego około 10.000 dzieł najrozmaitszej treści, zostały w tym celu wydzielone prace z dzie-

żyny ekonomiczno-handlowej, najbardziej interesujące sfery kupieckie.

Biblioteka będzie czynna codziennie, prócz niedziel, w godzinach od 8 do 10 wieczór za wyjątkiem okresów wakacyj szkolnych. Książki będą wydawane tylko do czytania na miejscu. Żadne oblaty biblioteczne nie będą.

Cukrownia Melno podczas kampanii

W spokojnej wiosce Melno zawrzało, jak w ulu. Zadymły kominy Cukrowni. Setki ludzi zaludniają ulice, szosy i drogi, spiesząc do i od pracy; długie sznury naładowanych burakami wozów ze wszech stron ciągną do wielkiego zbiornika, jakim w czasie kampanii staje się potężna cukrownia. Praca trwa nieprzerwanie dniami i nocą przy zmianie rąk roboczych na cztery sześciogodzinne zmiany. Dla odwiedzającego taką Cukrownię przedstawia kampania obraz barwny, nadzwyczaj interesujący i zajmujący, gdy się obserwuje przebieg produkcji, poczynając od wyładowania buraków, aż do magazynowania niezliczonych worków gotowego cukru. Ołbrzymie dziedzińce Cukrowni wypełnione są słodkim produktem plantatorów, a wciąż jeszcze dalsze wozy i wagony kolejowe wyładowują ogromne masy buraków.

PRZERÓBKA BURAKÓW

Z każdego transportu pobrane zostaną próby zwieszonych buraków w każdorazowej ilości 25 kg. t. zw. procentowni, gdzie waży się je w stanie zwieszonym, następnie wrzuca się buraki do płóćki, i znowu oczyszczone z ziemi i brudu na wagę, która automatycznie wykazuje procent odpadków. W ten sposób reguluje się obliczenie rachunków z dostawcami.

Buraki idą do wielkich spiawni, skąd kanałami wodnymi przechodzą do płóćki, następnie do t. zw. łapaczy korzonków. Są to ołbrzymie maszyny, które drogą zapędową w stale płynącej wodzie oczyszczają buraki aż do gotowości dalszego użycia. Z tych płóćki wędrują oczyszczone już elewatorami, t. zw. podnośnikami na wagę automatyczną i do krajalni, z której już drobno pokrojone wychodzą przez przenośniki do dyfuzorów, w których następuje t. zw. wysładzenie. Mniej więcej 33 kwintali oczyszczonych buraków daje ca 3800 litrów soku z jednego dyfuzora. Z dyfuzorów odciągnięte zostają soki do miernika, w którym otrzymują drobny procent wapna. Z miernika sok przechodzi do pompy, która je pompuje do t. zw. defekacji, skąd następnie przechodzi do pierwszej saturacji. Po pierwszej saturacji specjalne pompy pompują sok na t. zw. błotniki, gdzie zostaje przeciszczony od wapna i dalszych jeszcze nieczystości. Ten proceder powtarza się trzykrotnie w taki sam sposób, t. zn. w drugiej i trzeciej saturacji. Z błotniarek trzeciej saturacji sok wylewa się do skrzyni, z których znowu pompy pompują go do mechanicznych sędzieli, stamtąd za pomocą ogrzewania do 90 stopni i ciśnienia, do pierwszej, drugiej i trzeciej wyparki. Z trzeciej wyparki już gęsty sok przechodzi do saturacji gęstego soku, stamtąd leci przez sędziela mechaniczne do skrzyni, z tej zaś za pomocą pomp do zbiornika na cukrową górę, z zbiorników do warników i tu gotuje się go na cukier. Z warników spuszcza się gęstą już masę do mięszadeł, potem na rozdzielacz, wre-

szcie do wirówek. Z wirówek przechodzi gotowy już cukier za pomocą podnośników i przenośników na t. zw. kraje celem wychłodzenia, w końcu na segregator.

Ostatni już etap, to odważanie gotowego cukru w workach i zamagazynowanie. Taka jest kolej wytwarzania białego cukru, t. zw. pierwszy rzut, z odcieków wychodzi drugi rzut, t. j. cu-

nym stanie rzeczy. Wszędzie czystość wzorowa, o jakiej by zwykły śmiertelnik, patrzący na ziemię i brudem oblepione buraki, nie pomyślał.

KIEROWNICTWO I PRACOWNICY

Jest to specjalna zasługa ruchliwego i niestrudzonego dyrektora Cukrowni p. Pawła Szmita, którego spotykamy w wszystkich działach, zawsze kon-

1. Miernik Cukrowni Melno
2. Laboratorium Cukrowni Melno
3. Gotowy cukier do worków

kier surowy, zaś z trzeciego rzutu tworzy się t. zw. melasę.

Wytoki idą do suszarni i zostają zużyte potem na paszę.

WSZĘDZIE WZOROWA CZYSTOŚĆ

Gdy się jest świadkiem całości produkowania cukru i widzi się te niezliczone ilości najrozmaitszych filtrów i innych rozmaitych sposobów oczyszczania, legenda, którą vox populi przylepił do cukru, że tyle zawiera nieczystości, prysnie, jak bańka mydlana. Nasz blisko trzygodzinny pobyt w Cukrowni Melno przekonał nas o zupełnie przeciw-

trolującego, wszędzie zagląającego, wszystkim się interesującego, nie tylko całokształtem produkowania, lecz w dużej mierze także wydajnością pracy i warunkami każdego poszczególnego robotnika. Dla nas ma tylko kilka miłych i serdecznych słów, mówiąc: **po ukończeniu kampanii mają mnie panowie do dyspozycji od rana do nocy, teraz musimy się troszczyć o moją rodzinę, przy czym wskazuje na pracowników Cukrowni. Ten rodzinny stosunek potwierdzają na nasze zapytania pracownicy, którzy w dyrektorze Szmitcie widzą faktycznie dużo więcej, niż zwykle-**

go zwierzchnika i chlebodawcę. Dla tego też z twarzy oblanych potem robotników widnieje **zadowolenie i szczerze zamiłowanie do pracy**. Każdy z nich — nie przerywając pracy — daje na zapytania chętnie odpowiedzi, względnie objasnienia. Po większej części są to ludzie wpracowani i dobrze obeznani i powierzonym im działem pracy.

LABORATORIA I BIURA

Jeszcze jeden szczegół wzbudził w nas szerokie zainteresowanie, mianowicie świetnie urządzone laboratorium i biura techniczne, gdzie bada się buraki na zawartość cukru i przeprowadza różne analizy. Laboratorium jest urządzone podług najnowszych wymogów i pozwala na precyzyjne przeprowadzanie wszelkich w zakresie prac potrzebnych eksperymentów.

W biurach administracyjnych taka sama wzmożona praca, nikt na zegar nie patrzy, bo wskazówki zastępują poczucie obowiązku i wyraz: kampania.

Było już późno wieczorem, gdyśmy się z tej przysłowiowej łaźni jak po dobrej gorącej kąpieli, wydostali na świeże powietrze. W mrokach listopadowego wieczoru potężne gmachy Cukrowni wyglądały jak bogato iluminowane budynki. Iluminacja na cześć wzorowej i przykładowej pracy.

ILE PRODUKUJE CUKROWNIA MELNO?

W ubiegłym roku z dostarczonych 343.635,02 kwintali buraków, zostały przerobione na cukier 281.261 q, a ususzono 62.374,02 q, z tego 7.402,92 q dla dostawców za zapłatą. Wyprodukowano białego cukru 45.845 q, t. j. 16,29 proc. i 2.492 q, cukru surowego z II rzutu, t. j. 0,88 proc., co znaczy razem 17,17 proc.

Tegoroczna kampania zwiększy prawdopodobnie wysokość produkcji.

Cukrownię zwiedzają w czasie kampanii specjalne wycieczki uczniu grunwaldzkich szkół średnich i zawodowych, które dzięki uprzejmości p. dyrektora Szmita mają sposobność dokładnego zapoznania się z całkowitym przebiegiem produkcji cukru.

Dyrekcji jak i wszystkim bez wyjątku pracownikom Cukrowni życzymy gorące Szczęść Boże!

Sprawy skarbowo-podatkowe naszego kupiectwa

Handel, podobnie jak i inne warsztaty gospodarstwa, przechodzi obecnie bardzo ostry kryzys. Przesilenie gospodarcze, od kilku lat trwające, nie wiele zelżało mimo olbrzymich wysiłków Rządu i społeczeństwa.

Dlatego też coraz trudniej jest kupcom i przemysłowcom polskim utrzymać się przy swoich warsztatach pracy.

Szpecólnie uciążliwe są dla naszego kupiectwa świadczenia pieniężne na rzecz Skarbu Państwa oraz świadczenia socjalne.

Nikt już dziś nie neguje faktu istnienia podatków. Każdy bowiem zrozumie, że Państwo musi zebrać odpowiednie fundusze dla utrzymania administracji, wojska, służby dyplomatycznej, dalej na cele oświatowe, społeczne, propagandowe i t. d.

Pobór tych świadczeń odbywa się zasa-

dniezo w formie podatków pośrednich i bezpośrednich. Jeśli chodzi o podatki pośrednie, to są one mniej odczuwalne. Gorzej natomiast jest z podatkami bezpośrednimi, które mogą stać się bardzo uciążliwe, o ile nie są dostosowane do siły płatniczej podatnika.

Kardynalną jest zasada, by podatek był spłacany z dochodu i pod żadnym względem nie jest dopuszczalne, by naruszał on substancję majątkową.

I tu szczególne niebezpieczeństwo dla kupca kryje w sobie **podatek dochodowy**, ustalenie bowiem tego podatku nasuwa dla kupca pewne trudności, a władzom skarbowym daje pole do pewnych dowolności.

Ministerstwo Skarbu, chcąc przyjąć kupcom z pomocą, poczyniło cały szereg ulg dla

tych przemysłowców i kupców, którzy prowadzą prawidłowe księgi handlowe.

Mimo to **konflikty między urzędami skarbowymi a płatnikami nie ustają**. A przyczyna tych nieporozumień leży w tym, że władze skarbowe bardzo skrupulatnie badając księgi handlowe, wyszukują każdą usterkę, każdą niedokładność ksiąg, by ustalić kupcowi wyższy dochód, niż ten, jaki wykazuje jego księgi.

Księgi handlowe naszych kupców są bardzo rzetelne. W celu uniknięcia konfliktów z władzami skarbowymi nie wystarczy tylko, by były rzetelne, lecz **muszą być ponadto prowadzone prawidłowo**.

Co potrzeba do tej prawidłowości, o tym kupcy sami wiedzą najlepiej.

Nigdy nie ustają konflikty między władzami skarbowymi a podatnikami bez prawidłowego sporządzenia bilansu otwarcia, bez księgowania na podwójnym systemie opartego, bez dokonywania chronologicznych zapisów, bez udokumentowania każdego zapisu odpowiednim dowodem i t. d.

A ponieważ **prowadzenie rzetelności prawidłowej księgowości wymaga posiadania fachowych wiadomości buchalteryjnych**, przeto należy je powierzyć tylko fachowcom. Powierzenie bowiem tego ważnego działu przedsiębiorstwa ludziom, nie posiadającym odpowiednich kwalifikacji, prowadzi zawsze do tego, że mimo całej rzetelności znajdują się tu i ówdzie pewne usterki, z punktu widzenia prawidłowej księgowości. To znowu powoduje niepotrzebne zatargi z władzami podatkowymi.

Jeśli więc chodzi o podatek dochodowy, który jest jednym z głównych obciążających kupca podatków, to kupcy wobec niego mają taką alternatywę: albo opłacać fachowe siły powołane do prowadzenia rzetelności prawidłowej księgowości albo też, oszczędzając na wydatkach personalnych, na skutek usterek w księgach płaćć większy podatek dochodowy.

Kupiec musi mieć prawo do udziału w poprawie koniunktury

Znamienne uchwały Izby Przemysłowo-Handlowej w Wilnie

W związku z akcją władz administracyjnych, przejawiająca się od kilku dni w kierunku kontroli cen artykułów spożywczych, Izba Przemysłowo-Handlowa w Wilnie zebrała się na specjalne posiedzenie, na którym powzięła kilka bardzo znamiennej uchwał.

Zasadniczo Izba wyraziła solidaryzowanie się z tymi wysiłkami rządu, które zmierzają do opanowania szkodliwej dla całości gospodarki, a nieuzasadnionej ekonomicznie — zwwyżce cen.

Tym niemniej jednak Izba nie uważa za nieuzasadnione te procesy zwwyżkowe w handlu, które mają swoje źródło w tak dawno wyczekiwanej poprawie cen na artykuły rolnicze, lub są spowodowane światowym ruchem cen na im-

portowane surowce albo restrykcyjną polityką importową.

Izba podkreśla również prawo kupca do partycypowania w nadwyżkach, wynikających z poprawy koniunktury i ogólnej wyżki cen, w takim samym stopniu, w jakim kupiec zmuszony jest tracić na substancji swego majątku w wypadkach depresji i niżki cen.

Wreszcie Izba wyraża ubolewanie, że wydane przez rząd zarządzenie administracyjnej kontroli cen wzywane zostały przez różne czynniki dla akcji dyskredytującej dobre imię stanu kupieckiego jako całości w momencie, gdy kardynalnym warunkiem uzdrowienia gospodarstwa kraju jest przywrócenie w szerszych sferach społeczeństwa, zwła-

szcza młodzieży, poszanowanie pracy na własnym warsztacie, szczególnie w tak bardzo zaniebanej dziedzinie wymiany towarowej. Celem uniknięcia nieporozumień i rozgoryczeń, Izba zaprojektowała pod adresem władz administracyjnych szereg zmian i uzupełnień, które winny być nieodroźnie, jej zdaniem, wprowadzone do zarządzeń władz odnośnie kontroli cen.

Również według opinii niektórych kół rolniczych, akcja kontrolna władz administracyjnych prowadzona jest niejednokrotnie zbyt rygorystycznie, skutkiem czego handel, w obawie kar i strat, wstrzymuje się od zakupu wielu artykułów rolniczych po obecnych cenach, czekając, aż ceny te spadną.

Tuchola

Z zebrania Kola Podoficerów Rezerwy. W niedzielę, dnia 8 bm. odbyło się zebranie Kola Związku Podoficerów Rezerwy, które zagał przez p. Grabski Bernard. Nauczytel p. Kłosowski wygłosił obszerny referat „o sprawach gospodarczych Pomorza”. W dyskusji zabrał głos p. Pryll. Następnie dokonano wspólnej fotografii, w celu wystawienia jej do czasopisma „Podoficer”. W związku z uroczystością poświęcenia sztandaru Kola Podof. Rezerwy w Wejherowie wysłano odpowiednie pismo i gwóźdź.

Z zebrania KSM. W ub. niedzielę odbyło KSM zebranie, które zagał prezes Schulz Józef. Obecnych członków było 65. Po kwadransie ewangelicznym, wygłosił referat p. Jankowski Edmund na temat: Utworzenia kółka oszczędności. Do kółka przystąpiło 28 członków. Następnie omawiano Święto Młodzieży, oraz rekolekcje, która odbyć się mają w tym tygodniu w ognisku KSM i trwać mają 3 dni. Na zakończenie odpiewano wspólnie pieśń „My chcemy Boga”.

Z wenty Stow. Pań Mł. Sw. Wincentego a Paulo. W niedzielę, dnia 8 bm. urządziło Stow. Pań Mł. Sw. Wincentego a Paulo w sali hotelu „Du Nord” wielką wenta, z której czysty zysk przeznacza na najbiedniejszych miasta. Wenta była bardzo dobrze zorganizowana i obfitywała w różne inscenizacje, skecze i tańce. Oprócz tego odbyła się loteria fantowa, która cieszyła się ogromnym powodzeniem. Bufety były obficie obslane w najwybredniejsze zakąski, smakołyki i smaczny kruszon. Zaznaczyć wypada, że wszystkie panie wspomnianego Stowarzyszenia były zajęte obsługą gości i wywiązały się ze swych trudnych zadań ku zadowoleniu wszystkich gości, których frekwencja była bardzo wielka. Przewodniczącą doborowej orkiestry „Wiko” goszczę nadzwyczaj wesoło i harmonijnie bawił się do rana.

Z zebrania Powst. i Woj. O. K. VIII. W sobotę, dnia 7 bm. o godz. 20 w lokalu „Browaru” odbyło się zebranie Kola Powst. i Woj. O. K. VIII, które zagał przez p. Dahlke Kier. szkoły powszecznej p. Ossowski wygłosił treścią referat o znanej sprawie czasopisma „Piomyk”. Referat nagrodzono oklaskami. W dyskusji nad referatem zabierał głos pp.: Piotrowski K., Piotrowski J., Dahlke i wielu innych, po czym uchwalono protest przeciw nakłanianiu dzieci do abonowania tego pisma i poruczone zarządowi wysłać go do zarządu głównego swago Związku do dalszego załatwienia. Zebranie zakończono hasłem: „Wolność”, po czym odpiewano pieśń: „Wszystkie nasze dzienne sprawy”.

Giełdy

POZNANSKA GIEŁDA ZBOZOWA z dnia 13 listopada 1936 r. Ceny orientacyjne: otreby żytnie 12,00-12,50; otreby pszenne: grube 12,75-13,25; średnie 11,75-12,50; otreby jęczmień 13,25-14,50; słomy wszystkie gatunki o 50 groszy wyżej; reszta notowań bez zmian. Ogólne usposobienie spokojne. Obroty: żyta 607, pszenicy 325, jęczmienia 422, owsa 145 ton.

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ z dnia 13 listopada 1936 r. Dewizy Belgia 89,80-89,98-89,62; Berlin 212,78-211,94; Gdańsk 100,20-89,80; Amsterdam 286,40-287,10; 287,70; Kopenhaga 115,89-115,31; Londyn 25,90-25,97-25,85; Nowy Jork cześć 5,31-5,32-5,30; Nowy Jork kabeł 5,31-5,32-5,30; Oslo 130,15-130,48-129,82; Paryż 24,65-24,71-24,59; Praga 18,78-18,83-18,73; Sztokholm 133,65-133,98-133,32; Zurich 122,10-122,40-121,80; Wiedeń 99,29-98,80; Mediolan 28,00-28,10-27,90; Helsinki 11,43-11,46-11,40 Montreal 5,31-5,29.

Waluty Belg. belg. 89,88-89,55; dolary amer. 5,32-5,29; dolary kanad. 5,31-5,28; floreny hol. 287,10-285,40; franki franc. 24,71-24,57; funty ang. 25,97-24,81; korony duńskie 115,89-115,5; korony norweskie 130,48-129,50; korony szwedzkie 133,98-133,00; hry włoskie 25,20-24,60; marki fińskie 11,46-11,00; marki niem. 114,00-107,00; szylingi austr. 95,50-95,00; marki niem. srebrne 122,00-115,00.

Akcje Bank Polski 111,00; Cukier 30,00; Węgiel 16,00; Lipopol 14,75; Norblin 63,50; Ostrowiec 29,50.

Papierzy procentowe 3 proc. poz. inwestycyjna I em. 66,00, II em. 65,50; 5 proc. poz. konwersyjna 63,00; 5 proc. poz. kolejowa 52,00; 4 proc. poz. premj. dolarowa 46,75; 7 proc. poz. stabilizacyjna 479,00, kupon 38,80; 8 proc. poz. Przem. Pol. 92,00 setki; 4 i pół proc. ziemskie seria 3 48,50-48,00-48,25; 5 proc. Warszawy stare 57,00, nowe 55,50-55,00-55,13 (dwa oset drobne); 5 i pół proc. obl. Warszawy 7 em. 52,00.

GIEŁDA WARSZAWSKA z dnia 13 listopada 1936 r. żyto 18,00-18,15; pszenica standardowa 23,75 do 24,25; jęczmień browar. 24,50-25; 661-667 g/1 29,50-21; 643-649 g/1 20,25-20,50; 620,5-626,5 g/1 19,50-19,75; owoce 120 t. 16,45-16,25-16,50; mąka żytnia: gat. I 0-50 proc. wł. w. 28,50-29; gat. I 0-65% w. w. 27-27,50; gat. II 50-65 proc. wł. w. 22-22,75; razowa 0-65 proc. wł. w. 20,75-21,75; poślednia ponad 65 proc. wł. w. 21,75-21,75; mąka pszenna: gat. I wyciągowa 0-20 proc. wł. w. 40,25-41,75; gat. IA 0-45 proc. wł. w. 39,25-39,75; gat. IB 0-55 proc. wł. w. 38,50-39; gat. IC 0-60 proc. wł. w. 37,75-38,25; gat. ID 0-65 proc. wł. w. 37-37,50; gat. IIA 20-55 proc. wł. w. 33,25-34,25; gat. IIB 20-65 proc. wł. w. 32,75-33,75; gat. IIC 45-55 proc. wł. w. 31,75-32,75; gat. IID 45-65 proc. wł. w. 31-32; gat. IIE 55-60 proc. wł. w. 29,75-30,75; gat. IIF 50-65 proc. wł. w. 26,75-27,25; gat. IIG 60-65 proc. wł. w. 25,75-26,25; razowa 0-65 proc. wł. w. 28,75-29,25; otreby żytnie wmiął st. 12-12,50; otreby pszenne; miłkie stand 12,50-13; średnie stand. 12-12,50; grube stand. 13,25-13,50; otreby jęczmień 14-14,75; rzepak zimowy bez worka 41,50-43,50; rzepak zim. bez worka 41,50-43,50; mak nieb. 62-65; goryczka 31-33; siemię linań 40-43; peluska 21,50-23; wyka 20-21; groch; polny 20-21; Wiktoria 32-34; Polgera 21-24; tulin; niebieski 10-11; 261-12,50-13,50; koniczyna; biała 115-135; czerwona surowa 100-120; czerwona czyszczona 47-125-140; ziemiaki; jadalne, pomorskie 3,50-4; jadalne nadtopkie 3-3,50; fabryczne 15,50-17; makucho linań 20,50-21; rzepakowy 15,50-17; słoncznikowy 40/42 proc. 21,50-22,50; słoma żytnia prasowana 2,50-2,75; siano-nadtopkie luzem 3-4.

Ogólne usposobienie: spokojne. Ogólny obrót 1747 ton. Uwaga: Owies wyborowy i ziemiaki żółtomięsne ponad notowania.

Piękny dar kupców rynkowych w Gdyni Portret Marszałka Śmigłego-Rydzę z różnobarwnych kawałków skóry

Dnia 10 bm. wyjechała do Warszawy delegacja kupców rynkowych i Chrześcijańskiej Kasy Pożyczek Bezprocentowych w Gdyni, która zabrała ze sobą portret Marszałka Polski Edwarda Śmigłego - Rydzę, który wymienione organizacje składają Mu w hołdzie.

Portret w naturalnych barwach i naturalnej wielkości wykonany jest całkowicie ze skór różnobarwnych i składa się z pięciuset przeszło kawałków skóry. Wykonawcą portretu jest prezes Chrześcijańskiej Kasy Pożyczek Bezprocentowych w Gdyni p. Jan Morawski.

Podobieństwo portretu jest uderzające. Wyjaśniamy, że reprodukcja jest robiona z fotografii oryginału, dlatego rysy Marszałka Rydza - Śmigłego są należycie oddane. Na ilustracji widzimy portret i jego wykonańcę.

Nowa afera przemytu pieniędzy w Gdyni Właściciel firmy „Fedos” z Warszawy usiłował wywieźć do Gdańska przeszło 7 i pół tys. złotych

„Wyszedł, jak Zablocki na mydle”. Powiedzenie to możnaby z powodzeniem zastosować do kupca warszawskiego, Chila Freylich, właściciela firmy „Fedos” przy ul. Pięknej 20, który wybieirał się do Gdańska z większą gotówką po zakup 20 tysięcy kilo mydła od fabryki „Hansa”, z którą był w stosunkach handlowych.

Aby skutecznie tranzakcję Freylich przybył do Gdyni i stąd zamierzał przedostać się na teren gdański, zabierając ze sobą w żywej gotówce 6.900 zł. i ponadto na 640 zł. weksli. Pragnąc przy tym zmylić czujność organów kontroli skarbowej, Freylich zaszył pieniądze i weksle w woreczku, który następnie umieścił na gołym ciebie, pod bielizną.

Mimo to zachowanie się moźjeszowego negocjanta wydało się urzędnikom na dworcze gdyńskim podejrzane, wobec czego poddano go ścisłej rewizji osobistej, w której rezultacie usiłowany przemyt został ujawniony.

Na polecenie prokuratora Freylich został osadzony w areszcie.

„Wyszedł, jak Zablocki na mydle”. Powiedzenie to możnaby z powodzeniem zastosować do kupca warszawskiego, Chila Freylich, właściciela firmy „Fedos” przy ul. Pięknej 20, który wybieirał się do Gdańska z większą gotówką po zakup 20 tysięcy kilo mydła od fabryki „Hansa”, z którą był w stosunkach handlowych.

Aby skutecznie tranzakcję Freylich przybył do Gdyni i stąd zamierzał przedostać się na teren gdański, zabierając ze sobą w żywej gotówce 6.900 zł. i ponadto na 640 zł. weksli. Pragnąc przy tym zmylić czujność organów kontroli skarbowej, Freylich zaszył pieniądze i weksle w woreczku, który następnie umieścił na gołym ciebie, pod bielizną.

Mimo to zachowanie się moźjeszowego negocjanta wydało się urzędnikom na dworcze gdyńskim podejrzane, wobec czego poddano go ścisłej rewizji osobistej, w której rezultacie usiłowany przemyt został ujawniony.

Na polecenie prokuratora Freylich został osadzony w areszcie.

Władysław MałECKI sekretarz Zarządu Miejskiego zmarł w dniu 13 listopada 1936 roku. Zarząd Miejski stracił w ś. p. Zmarłym sumiennego i wzorowego urzędnika. Zalety jego charakteru zjednały mu powszechne uznanie. Cześć Jego pamięci! Zarząd Miejski w Bydgoszczy

Antoniego Kulwickiego a w szczególności Przewielebnemu Duchowieństwu ks. kan. Kozłowskiemu, ks. Prob. Putynkowskiemu z Wabcza, ks. Prob. Ziemiakiemu, jak również krewnym, gronu przyjaciół i znajomych zmarłego składamy tą drogą serdeczne Bóg zapłać żona z dziećmi i rodzina

Brodnica - Imponujący przebieg Święta Niepodległości. Uroczystości Święta Niepodległości rozpoczęły się capstrykiem wojska i oddziałów P. W., które w takt muzyki wojskowej przeszły przez ulice miasta. Przed gmachem Starostwa oddziały sfrontowały, po czym orkiestra odegrała I Brygadę. W dniu 11 bm. na Rynku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego stanęły do przeglądu oddziały wojskowe i batalion P. W. w składzie kompanij Związku Powstańców i Wojska, Związku Strzeleckiego, Kolejowego Przystosobienia Wojskowego i hufca P. W. gimnazjum męskiego. Raport odebrał zastępujący dowódcę pułku, p. major Seweryn. Wokół kościoła farnego złożyły oddziały wojska i PW broń, po czym odbyła się uroczysta msza św. z tłumnym udziałem społeczeństwa. Podniosłe kazanie okolicznościowe wygłosił ks. katecheta Tegowski, który, nawiązując do słów Marszałka Śmigłego - Rydzę o czystości intencji, wskazał jaką być winna miłość Ojczyzny. Apelem do pojednania się całego społeczeństwa polskiego pod hasłem miłości Boga i Ojczyzny oraz wzajemnym do ofiar, i to prawdziwych ofiar - nie ochłapów - na rzecz pomocy zimowej bezrobotnym, zakończył ks. katecheta Tegowski kazanie, którego głęboka treść wyrwała się w pamięć wszystkich obecnych. Defilada na Rynku zakończyła część przedpołudniową uroczystości. Podkreślić należy błądną postawę oddziałów wojskowych.

Świecie

Odznaczeni za gorliwą pracę w Związku Strzeleckim. Jako zasłużeni gorliwą i owocną pracą dla Związku Strzeleckiego w powiecie świeckim zostali odznaczeni dyplomami honorowymi pp. Skalska z Laskowic, Babiński z Tuszyń, Capiński z Teresopola, Mindakówna i Borowski ze Świecia. Wręczenie tych dyplomów nastąpiło uroczystie przez p. starostę świeckiego mgr. Cwinnarowicza na odbytej ub. niedzieli odprawie powiatowej Związku Strzeleckiego

Gorczenica

Zebranie Komitetu Domu Ludowego W niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 14 w Domu Ludowym w Gorczenicy odbędzie się zebranie Komitetu Domu Ludowego z nast. porządkiem obrad: 1) zagajenie, 2) sprawozdanie zarządu, 3) udzielenie absolutorium ustępującemu zarządowi, 4) wybór nowego zarządu, 5) wolne wnioski.

Programy radiowe

- Sobota, 14 listopada PROGRAM OGÓLNOPOLSKI 6.30 Pieśń „Kiedy ranne wstają żorze”. 6.50 Muzyka (płyty). 7.15 Dziennik poranny. 7.35 Programy lokalne. 8.00 Audycja dla szkół. 8.10-11.30 Przerwa. 11.30 Audycja dla szkół. „Śpiewajmy piosenki” - prowadzi prof. Tadeusz Mazzyer. 11.55 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Lekki koncert południowy. 12.40 Programy lokalne. 14.30 „Sektora rozrywkowa z Górnego Łyczakowa”. Wesoła audycja dla dzieci - w opracowaniu Wiktora Budzińskiego (ze Lwowa). 15.00 Wiadomości gospodarcze. 15.15 Programy lokalne. 16.15 Operetki francuskie - odegra Orkiestra Adama Hermana (z Krakowa). 17.00 „Portrety i szkice muzyczne” - w wykonaniu Janiny Godlewskiej - śpiew, Jana Zyrńskiego - fortepian i Michała Zabedyj - Sumickiego - śpiew. 17.50 „Przegląd wydawnictw” - prof. Henryk Mościcki. 18.00 Pogadanka aktualna. 18.10 Wiadomości sportowe. 18.20 Programy lokalne. 18.50 Pogadanka aktualna. 19.10 Audycja dla Polaków z zagranicy: „Pisarz zawsze żywy” - w 20-letnie rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza w opracowaniu Jądwigi Konecznej - Nadratowskiej. 19.30 Koncert muzyki polskiej w wykonaniu Małej Orkiestry P. R. 20.30 Nowości literackie - omówi Leon Piwiński. 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Pogadanka aktualna. 21.00 Recital wiolonczelowy Dezyderyusza Daneczkiego. Przy fortepianie prof. Władysława Raczkowski (z Poznania). 21.30 Koncert Orkiestry Tadeusza Serezyńskiego (ze Lwowa): 1) Paweł Lincke: Polles Bergeres, 2) Fucik: Senne ideale, 3) Eryk Korngold: Pieśń miłości, 4) Morena: Opowiadanie Dunaju - potpourri, 22.00 „Waterloo czyli miłość synowska” - groteska Camilla adaptacja Gabriela Germinst, tłumaczył Stefan Elmır. Osoby: Syn - Jan Ciegierski, Stary statysta - Stanisław Bryllński, Łataczka - Janina Osmólska i inni. 23.30 Programy lokalne. 23.30-0.30 Program lokalny dla Łodzi.
- ROZGŁOSNIA POMORSKA 7.25 Parę informacji. 7.30-8.00 Muzyka - płyty (z Warszawy). 12.40-12.50 Co trzeba zrobić - pogadanka roln. inż. Jan Fidler. 13.00-14.00 Wskazywanie po trochu - płyty. 15.15 Koncert reklamowy. 15.36 Życie kulturalne Pomorza. 15.40 Utwory skrzypcowe - płyty. 18.20 Gawęda warmińskomazurska w opracowaniu Kuby z Wąteboroga. 18.30 Tańce i piosenki (płyty). 18.45-18.50 Program na jutro. 22.30-23.30 Muzyka.
- ZAGRANICA 19.15 Wiedeń. „Stafiazyk” - operetka Mullera. 20.10 Koenigswust. „Perły z zapomnianych operetek”. 20.15 Beromuenster. Kwartet Beethovena. 20.45 Mediolan. „L’Oca del Cairo” - opera Mozarta. 21.00 Bruksela franc. „Święty Franciszek z Assyżu” - legenda muzyczna Piernego. 23.50 Wiedeń. „Pozdrowienie z Wiednia” - wesoła muzyka.

Niedziela, 15 listopada

- PROGRAM OGÓLNOPOLSKI 8.00 Sygnał czasu i pieśń. 8.03 „Gazetka rolnicza”. 8.18 Programy lokalne. 8.50 Dziennik poranny. 9.00 Transmisja nabożeństwa z kościoła Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi. 10.30 Programy lokalne. 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Koncert rozrywkowy. Wykonawcy: Mała Orkiestra P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego i Ludmiłą Sreterterówną (sopran), Kazim. Petecik (baryton). 14.00 „Rykowisko jeleni” - transmisja z lasów pomorskich - sprawozdawca Józef Wysocki (Przew. Toruń). 14.35 Polska Kapela Ludowa Feliksa Dzierżanowskiego. 15.15 Audycja dla dzieci z przedszkola Rodziny Rezerwistów w Turówce na Podolu (ze Lwowa). 15.30 „Audycja dla wsi”: 1) „O ustawie mleczarskiej” - pogadanka wygl. inż. Edward Barłd, 2) „Przegląd rynków produktów rolnych”. 16.00 Programy lokalne. 16.30 Z „Kazań Sejmowych” ks. Piotra Skargi - fragment słuchoskowy w opracowaniu Artura Górskiego w roli ks. Skargi: Ludwik Solski. 17.00 Koncert symfoniczny (z Wilna) Wykonawcy: Orkiestra Symfoniczna pod dyr. Czesława Lewickiego. Jerzy Szpitalski - skrzypce. 17.55 Pogadanka aktualna. 19.00 W XX rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza - szkie literacki prof. dr. Ignacego Chrzanowskiego (z Krakowa). 19.15 Programy lokalne. 20.20 Wiadomości sportowe ze wszystkich rozgłośni. P. R. 20.35 Programy lokalne. 20.40 Przegląd polityczny. 20.50 Dziennik wieczorny. 21.00 „Na wesołej lwowskiej fall” p. t. „Albośmy to jacy? Tacy!” - w opracowaniu W. Budzińskiego, z muzyką Juliusza Gaba. 21.30 Recital fortepianowy Henryka Sztoplndi. 1) Józef Haydn: Andante z wariacjami f-moll, 2) Krzysztof W Gluck - Brahms: Gawot, 3) Ludwik van Beethoven: Sonata d-moll op. 35, a) Allegro, b) Adagio, c) Allegretto. 22.05 „Intermezza, melodie i utwory charakterystyczne” w wykonaniu orkiestry Tadeusza Serezyńskiego (ze Lwowa). 23.00 Programy lokalne dla Warszawy i Lwowa.
- ROZGŁOSNIA POMORSKA 8.18-8.50 Audycja dla wsi (z Warszawy). 10.30-11.57 Od Glucka do Puccini’ego - Fragmenty operowe (płyty). Okolo godz. 13.00 Przegląd teatralny - omówi Stanisław Riess. 16.00-16.30 Koncert reklamowy. 19.20 Muzyka salonowa (płyty). 19.50-20.20 „15-lecie Polskiej Macierzy Szkolnej w W. M. Gdańsku” - Transmisja z obchodu w „Dworce Artusa” w Toruniu: 1) Zagajenie przemówienia starosty krajowego Wincentego Łackiego, 2) F. Nowowiejski: „Nasz Bałtyk” - odpiewa chóf gimnazjalny, 3) Przemówienie okolicznościowe wygłosił: Edwın Jędrkiewicz, 4) Tadeusz Tylewski: „Hymn gdańskich śpiewaków”, odpiewa chóf im. Moniuszki, 5) „Słowo wam niosę...” recytacja wiersza Edwina Jędrkiewicza, 6) Różyczki: Rapsodia, wyk. Kazimierz Wilkomirski - wiolonczela, E. Roessner - skrzypce, Maria Wilkomirska - fortepian (do Warszawy). 20.35-20.40 Wiadomości sportowe z Pomorza.
- ZAGRANICA 11.45 Wiedeń „Wizerunek Madonny” - opera Franka. 15.10 Stockholm. „Madame Butterfly” - opera Pucciniego (akt II). 15.25 Kopenhaga. „Hrabina Marica” - operetka Kalmana. 17.00 Rzym. Koncert symfoniczny. 18.30 Anglia (Reg. Progr.). „Jan Strauss” - audycja muzyczna. 20.00 Lipsk. „Precloza” - opera Webera. 20.10 Królewic „1001 noc” - operetka Straussa. 20.40 Rzym. „Manon” - opera Masseneta.

KALENDARZYK

Sobota, 14. 11.: Jukunda.
Niedziela, 15. 11.: Leopolda.
Poniedziałek, 16. 11.: Edmunda.

PRZEWIDYWANY PRZEBIEG POGODY

Zachmurzenie zmienne, przeważnie duże, z przelotnymi deszczami. Dość ciepło. Umiarowane wiatry z kierunków południowych, w gorach w dalszym ciągu halny.

STAN WODY W WISLE

Poziom wody w Wiele wynosił dnia 13. 11 b. r. o godz. 7 rano (w nawiasach stan z dnia poprzedniego): Kraków -2,35 (2,26); Zawichost +2,26 (2,10); Warszawa +1,88 (1,94); Toruń +2,20 (2,37); Fordon +2,20 (2,37); Chełmno +2,16 (2,36); Grudziądz +2,45 (2,68); Korzeniewo +2,64 (2,90); Piekło +2,30 (2,66); Tczew +2,44 (2,80); Einlage +2,62 (2,76); Schiewenhorst +2,70 (2,72).
Temperatura wody w Wiele 5 (5,2).

Na bruku bydgoskim

- OSTATNI DANCING P. C. K.
przed adwentem odbędzie się w sali malinowej „Pod Orłem“ w niedzielę, dnia 15 bm. Początek o godz. 17. Zarząd licząc się z sympatią, zawsze ofiarnego społeczeństwa, nie wątpi, że zapowiadana impreza zgromadzi elitę towarzystwa, umięjącego połączyć piękne z pożytecznym, zasilając kasę PCK. 8336

- Kurs ratowniczo-sanitarny i obrony przeciw-gazowej. W poniedziałek, dnia 16. 11. o godz. 19 rozpocznie się kurs ratownictwa sanitarnego i obrony przeciw-gazowej w wielkiej sali wykładowej Państwowego Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego przy pl. Weysenhoffa nr. 11.

Zgłoszenia kandydatów przyjmuje się w wyżej wspomnianej sali od godz. 18 w dniu rozpoczęcia kursu. (8295)

- Sekretariat Ligi Morskiej i Kolonialnej w Bydgoszczy (Gamma 2 III ptr.) sprzedaje losy II Poznańskiej Loterii Morskiej L. M. i K. Do wygrania cenne fanty.

- Licytacja w lombardzie. Wkrótce odbędzie się licytacja niewykupionych wzgl. nieprolongowanych przedmiotów w Oddziale Zastawnym K. K. O. miasta Bydgoszczy. Zastawy, których termin płatności upłynął przed miesiącem, podlegają sprzedaży przez licytację. Nadmieniam, że licytację przeprowadza się bez poprzedniego zawiadomienia dłużnika. Kto nie może swego zastawu wykupić, ma obecnie jeszcze możliwość sprolongowania zastawu, wpłacając część długu. W interesie zainteresowanych klientów zalecamy nie zwlekać z wykupieniem wzgl. prolongowaniem zastawów.

- Na budowę sokolni w Bydgoszczy odbędzie się w nadchodzącą niedzielę, 15 bm. o godz. 19 w Resursie Kupieckiej impreza pod nazwą „Żywy dziennik“. Bilety nabywać można m. in. w Be-De-Te i księgarni N. Gieryna.

Zebrania — Odczyty

- Staraniem Koła LOPP przy Państ. Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy p. dr. Henryk Gołaszewski wygłosi w dniu 17 bm. o godz. 14 w sali wykładowej instytutu (plac Weysenhoffa 11) referat na temat: „Istota działania chemicznych środków bojowych na ustroje świata żywego“. Członkowie poszczególnych Kół LOPP oraz wszystkich zainteresowanych zaprasza się do wzięcia udziału w referacie. Wstęp bezpłatny.

- Stowarzyszenie Restauratorów. Plenarne zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek 17 bm. o godz. 16,30 w lokalu p. Kowalskiego (dawny Kleinerta) przy ul. Wrocławskiej.

- Korporacja Ekstermia w niedzielę 15 b. m. o godz. 10. w Resursie Kupieckiej zebranie informacyjne dla kandydatów do egzaminu maturalnego, oraz pogadanka naukowa z referatem „Historia odzyskania niepodległości państwa polskiego“.

- B. K. S. „Polonia“. Zebranie drużyny hokejowej odbędzie się w poniedziałek, dnia 16 bm. o godz. 19 w sekretarjacie klubu przy ul. Jagiellońskiej 10 II ptr.

Odcinki tygodniowe

Trzy po trzy

Serce naprawdę rośnie na wspomnienie ostatnich dni. Nie jesteśmy już osamotnieni. Kochani i troskliwi nasz „Dziadzio“ od chodzący na zawsze, zostawił nam „Tate“, który teraz właśnie objął całe już prawie dziedzictwo po swym Poprzedniku.

Jakim będzie ten nowy ojciec narodu? Czy zdoła ująć w mocne ręce władzę nad trochę rozbrykaną i nieposłuszną dzieciarnią? Czy będzie srogim, chłosezącym za przewinienia, czy też umie sobie wszystkich dobrocią, troskliwością?...

Staję w dniu święta narodowego przed oknem wystawowym, przybranym pięknie w trzy okazałe portrety: W środku Pan Prezydent R. P., z prawej jego strony śp. Pierwszy Marszałek Polski, z lewej — nowy Marszałek Śmigły - Rydz! On teraz skupia na sobie uwagę wszystkich.

Przed oknem stoi między innymi jakiś kolejarz i przygląda się portretowi - fotografii: oczy czarne pod takąż ciemną ramą wyrazistych brwi rzucają blysk ogromnej woli, pewności siebie i odwagi — patrz! spokojnie, rozumnie, przenikliwie. Tak — one pojmują całą rzeczywistość polską, one czuwają! Twarz o rysach spokojnych, harmonijnych — jakby rzeźbiona w mar-

Dzień w Bydgoszczy

Sobota-Niedziela, dnia 14-15 listopada

Wizytacja gmin powiatowych przez p. starostę Suskiego

P. starosta bydgoski Suski rozpoczął kolejne wizytacje gmin celem zapoznania się z samorządem oraz nawiązania kontaktu ze społeczeństwem powiatu. W dniu 9 listopada br. p. Starosta odbył wizytacje w gminach Osielsko i Dobrzec. W gminach p. Starosta zetknął się z zarządami gminnymi, radami gminnymi, a także z sołtysami wszystkich gromad gmin. Przedstawiciele samorządu lokalnego mieli sposobność przedstawić p. Staroście szereg spraw mających znaczenie dla ludności. Między innymi w Osielsku omawiano **stosunek gminy zbiorowej do budżetów szkolnych i dezerytatury ludności sąsiadującej z lasami państwowymi**, w odniesieniu do admini-

stracji leśnej.

W Dobrzcu omawiano sprawę **budowy domu gminnego**, oraz sprawę nowych dróg Magdalenka—Pyszczyń i Trzecie-wiec—Dobrzec. W obu gminach poruszono wiele spraw lokalnych o mniejszym znaczeniu, które sołtysy przedstawili p. Staroście do zdecydowania lub interwencji.

Z okazji bydności na terenie gmin p. Starosta oddał wizyty zapoznawcze miejscowym proboszczom, oraz niektórym osobistościom na terenie gminy zamieszkałym.

W najbliższej przyszłości przewidziana jest wizytacja dalszych gmin powiatu bydgoskiego.

30 historycznych chwilach w stolicy

Wyrzysk oczekuje przyjazdu Wodza Naczelnego
Jak przygotowało się słynne to już dziś miasto na powitanie Marsz. Polski Śmigłego-Rydza?

Jutro — piękne i znane już dziś, a nawet słynne ze swej ofiarności, przedsiębiorczości i ruchliwości, jak również ze szczerego patriotyzmu — miasto **Wyrzysk przeżyje swój wielki dzień uroczysty i pamiętny.**

Pierwszy Żołnierz Rzeczypospolitej, Wódz Naczelny Marszałek Edward Śmigły-Rydz w dowód uznania dla ofiarności i patriotyzmu obywateli Wyrzyska i powiatu, przyjeżdża jutro, w niedzielę, do pięknego tego grodu, by osobiście odebrać hojny, a nade wszystko wielki, bo ze szczerego serca i umiłowania kraju pochodzący dar narodowy — broń dla naszych żołnierzy, która posłuży ma dla obrony granic Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Wielki to dzień dla mieszkańców

Wyrzyska i wielka radość w sercach jego obywateli.

Radość tę widać w Wyrzysku wszędzie, odczuć ją można na każdym kroku, przy każdym zetknięciu się z tamtejszą ludnością.

Już jutro przyjeżdża Wódz do Wyrzyska. Powiat wyrzyski, który jako **pierwszy gościć Go będzie w charakterze Marszałka Polski** — z całym pietyzmem przygotował się do chwili uroczystego powitania i wręczenia broni.

Od Bydgoszczy do Wyrzyska, a już w samym Wyrzysku od szeregu dni trwały gorączkowe przygotowania. Na drogach, poprzez które przejeżdżać ma Wódz Naczelny, widnieją **liczne bramy tryumfalne**, wzdłuż frontonów domów przebiegają girlandy zieleni, wszędzie

DYŻUR APTEK.

— **Dyżur nocny aptek** do niedzieli, dn. 15 bm. włącznie pełni: Apteka przy Biela-wach, ul. Gdańska 91, tel. 14-67. Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska 5 tel. 32-04 i Apteka Staromiejska, ul. Długa 39, tel. 33-00.
— **Dyżur lekarza k olejowego**. W niedzielę 15 bm. pełni dr. Hernet, Zbożowy Rynek 2, tel. 28-30.

Repertuar widowisk

Z TEATRU MIEJSKIEGO

W sobotę wieczorem „Diabełski jeździec“ piękna operetka Kalmána na której publiczność gromadzi się licznie i bawi doskonale, oklaskując z zapalem wszystkich wybornych wykonawców.

W niedzielę dwa przedstawienia: o godzinie 16 po cenach najniższych (od 10 gr. 1,15 zł.) nieodwołalnie ostatnie przedstawienie **„Matury“** Fodora w niezmięnionej obsadzie z dyr. Młodziejowską - Szczurkiewiczowa na czele.

Wieczorem **„Trafika pani generalowej“** świetna komedia Bus-Fekete koncertowo grana przez nasz zespół bez udziału suflera

KINA

ADRIA: „Dzisiejsze czary“ z Charlie Chaplinem.
APOLLO: „Kobieta zawsze ma rację“ i nadprogram.
BAŁTYK: „Bohater z Rio Grand“ i „Bea nazwiska“.
KRISTAL: „Mayerling“ i bogaty nadprogram.
MARYSIENKA: „Pod dwiema flagami“.
REWIA: „Czar młodości“ — ponadto koncert orkiestry Zw. Zawodowych Muzyków w składzie 50 osób.

Wkrótce zamknięcie wystawy zbiorowej Stefana Filipkiewicza

Ostatnie już dni gości w Muzeum Miejskim zbiorowa wystawa **Stefana Filipkiewicza**. Wystawa zamknięta zostanie w najbliższą niedzielę. Zachęcamy tych wszystkich, którzy jeszcze nie widzieli tej interesującej wystawy, aby skorzystali z ostatnich dni jej pobytu w Bydgoszczy i zapoznali się z pięknymi eksponatami.

Od przyszłego tygodnia rozpoczynają się przygotowania do wystawy zbiorowej **Tadeusza Nartowskiego**.

AMATOR—BRDA.

Nadzwyczaj ciekawie zapowiadające się spotkanie powyższych drużyn odbędzie się 15 bm. o godz. 13,30 na Stadionie Miejskim. Obie drużyny wystąpią w najsilniejszych składach. Przedmecz II. drużyn o mistrz. kl. „C“ o godz. 12.

Gogolin pow. Bydgoszcz

- W pododdz. Z. S. w Gogolinie pow. bydgoskiego odbyła się dnia 10 bm. uroczysta akademicka na okazyj Święta Niepodległości. Na program uroczystości złożyły się: okolicznościowe przemówienie opiekuna Z. S. naucz. **A. Ossowskiego**, śpiewy i deklaracje wykonane przez junaków Z. S., oraz wysłuchanie transmisji radiowej z uroczystości wręczenia buławy marszałkowskiej Generalnemu Insp. Sił Zbrojnych Śmigłemu-Rydzowi. Po wzniesieniu trzykrotnego okrzyku na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, Pana Prezydenta i Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza oraz odśpiewaniu hymnu narodowego i Pierwszej Brygady — uroczystość zakończono.

murze. Usta trochę zaciśnięte, dolna warga jakby nieco wysunięta zda się mówić o niewyczerpanych zasobach energii, a jednak kąty ust są jakby cośkolwiek wzniesione, zdradzając lekki uśmiech i gdzieś głęboko ukrytą wielką dobroć serca.

— Tak, to jest wódz! To jest hetman! Oddamy się wszyscy bez zastrzeżeń pod jego komendę, skoro tego zapragnie — mówi do mnie ów kolejarz, z którym już zdolałem nawiązać rozmowę.

— Niech pan patrzy — mówi do mnie dalej — tyle orderów! Aż miejsca brak na mundurze. A taki jeszcze wydaje się młody!

— Tak, panie. — mówię — ten „człowiek z ogromną gołą czaszką“ — jak pisały poehlebne pisma zagraniczne — nas wszystkich bierze do niewoli. Stajemy pod jego rozkazy. Niech nas prowadzi!

Idę dalej. Wszystkie domy przybrane. Wszędzie trzepoczą chorągwie o barwach narodowych. Znaczenie szmacy toną w blasku reflektorów. Wszędzie ogromny ruch. Gdzieś daleko kołyszą się dwa rzędy czerwonych świateł. Już słychać głuchy takt bębna, już dochodzą niewyraźne jeszcze głosy trąb.

To kapstrzyk! Spotykam znajomego Amerykanina, który przed kilkoma dniami przyjechał po raz pierwszy do Polski, aby odwiedzić syna, kształcającego się w Bydgoszczy, w polskiej

szkole, no i przede wszystkim, aby zobaczyć wreszcie tę Wyśnioną, Wymarzoną — tę Jedyną — Polskę.

Przystajemy tuż nad jezdnią: Idą chłopcy dziarskim krokiem w takt orkiestry, grzmiące hucznego marsza. Czerwone światło pochodni opromienia rozpalone twarze. Mój Amerykanin tak patrzy, jakby chciał wszystkich żołnierzy uściskać i po tym pomaszerować z nimi, jak ci chłopcy przed orkiestrą, ciągnący w takt muzyki długi, prawie metrowy krok drobnymi, krótkimi nogami. Ale panuje nad sobą. Jest przecież człowiekiem zrównoważonym, myślącym realnie, który dzięki trzeźwości umysłu dorobił się za Oceanem znacznie-szego majątku. Nagle jednak stała się rzecz nieoczekiwana — nie opanował wzruszenia. Rozpoczął drzeć na całym ciele i roniąc obfite łzy, objął mnie mocnymi ramionami helkocząc:

— Panie... to nie mogę... to nasze... tak, to wyśnione... to polskie wojsko... panie... I mnie lzy wzruszenia zakryły się w oczach.

Na Placu Teatralnym kłębowało ludzi. Słychać śpiew: „Jeszcze Polska nie zginęła“. Głosy chłopięce, trochę lobuzerskie. To pod teatrem jakiś starszy pan przystojnie ubrany, pod wpływem „rozkołysania“ uczuć patriotycznych (mniej-sza o czynnik, który to rozkołysa- nia spowodował), otoczył się gromadką gazeciarzy i darzac chłopców

łakociami urządził sobie na poczekaniu chór.

Kończy się hymn. Chłopcy skaczą dookoła owego pana, o coś się jakby targują i znówu pieśń: „My pierwsza Brygada...“ A ludziska przystając słuchają, patrzają i cieszą się. Policjant z pałką gumową pełniący służbę opodal mimo tworzącego się zbiegowiska nie chce przeszkadzać wyladowaniu się podniosłych nastrojów. Musi przede wszystkim uważać, aby nie zgubić swej marsowej miny, bo i jemu robi się wesoło.

Uczucia patriotyczne rozgrzały wszystkich. Wszędzie ożywione życie i ruch. I jeśli lekarz twierdzi, że uczucie zimna jest rzeczą indywidualną, zależną od szybkości krążenia krwi, to o prawdziwości tego zdania można się było naocześnie przekonać. Serca wszystkim były mocniej i starsym i młodym, a szczególnie dziewczętom, bo mimo lekkiego niejednokrotnie ubioru każda była rozpromieniona.

W Niemczech uczucia patriotyczne mają zastąpić kielbasę i chleb. My przynajmniej powinniśmy roztopić w jakichś gorętszych uczuciach naszą zgorzkniałość, naszą niewiarę, nasz pesymizm — przyczynny licznego zła. Grunt to radość życia, to wiara we własne siły, w przyszłość! Dlatego dobrze jest dać naszemu życiu zastrzyk gorętszych uczuć, aby nam serca nie zastygły, ale by były mocno i równo w takt potrzeb całego państwa i aby radość była wszędzie.

(Ley.)

KREM SIMON
PUDER SIMON
ZNOW WSZEDZIE DO NABYCIA

CRÈME SIMON PARIS.

Sodziekowanie

J. WP. Drowi DANDELSKIEMU i Dr. MROCKIEWICZOWI lekarzom specjalistom chirurgii Szpitala Miejskiego za umiejętne przeprowadzenie nadwyożnej ciężkiej operacji i troskliwą opiekę naszego dziecka, oraz J. WP. kapitanowi Dr. SCHNEIDROWI specjalście chorób dziecięcych za wyłączenie go z beznadziejnego stanu wskutek ciężkiego powikłanego zapalenia płuc, składamy tą drogą najserdeczniejsze rodzicielskie podziękowanie.
8924

(-) Stożkowcu

Mleczarnia w Tczewie

Spółdzielnia z odpowiedzialnością ograniczoną
Telefon nr. 14-12 Tczew Nowy Rynek 2-3

Poleca

mleko konsumcyjne, masło deserowe, sery, śmietana, maslanekę, jajka i inne produkty nabiałowe.

Siedziba centrali: Tczew, Nowy Rynek 2-3.
Siedziba własnych sklepów detalicznych:
1. ul. Gdańska nr. 7. 3. Marsz. Piłsudskiego 11
2. ul. Mickiewicza nr. 9. 4. ul. Podgórna nr. 24.

Clerpiącym na reumatyzm!
Aparaty lecznicze „SANOLUX” jak udowodniono dały doskonałe wyniki w leczeniu reumatyzmu, ischiasu, podagry i t. d. Można je nabyć także na raty, tylko w firmie

Almeda specjalny magazyn środków medycznych i sanitarnych. Gdańsk, naprzeciw Deutsches Haus tel. 27896
7867
Poza tym polecamy nasz bogato zaopatrzony skład z elektr. poduszkami, lampami do naświetlania, lampami kwarcowymi, wibracyjnymi przyrządami do masażu, kąpielami świetlnymi. — Wypożyczanie wszelkiego rodzaju aparatów leczniczych. — Specjalne warsztaty reperacyjne.

NERWOL

Chemika Dr. Franzosa, środek (nacieranie) przeciw

REUMATYZMOWI

kluciu z powodu przeziębienia, postrzałowi, ischiasowi.

Do nabycia tylko w aptekach.

Wyrób i główna sprzedaż
APTEKA MIKOŁASCHA
Lwów, Kopernika 1. 8327

rok. zał. 1887. **FORTEPIANY-PIANINA**
światowej sławy
FIRMY BETTING
na dogodnych warunkach spłaty, już od zł. 1000.— poleca
GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO
H. TUROSTOWSKA
TORUŃ, Św. Ducha 14.
7841Ck

MEBLE

JADALNIE - SYPIALNIE
GABINETY - KUCHNIE
FOTELE - TAPCZANY
DYWANY

Solidne wykonanie — Niskie ceny —

poleca firma
BRACIA TEWS
TORUŃ, ulica Mostowa 30.
Od 40 lat prowadzące przedsiębiorstwo na Pomorzu!

Spółdzielnia producentów dla skupu i sprzedaży bydła i trzody chlewnej

z odpowiedzialnością udziałami
Telefon 1373 W TCZEWIE Hallera nr. 14

ZAKUPIJE

trzodę chlewną, bydło, owce.

Spółdzielnia rozciąga działalność swą na teren powiatów:
Kortuskiego, Kościerskiego, merskiego, starogardzkiego i tczewskiego.

HOTEL POD ORŁEM

Pelplin, Plac Br. Pierackiego 1.

Poleca:

smaczne potrawy, znakomite napoje i trunki, pokoje czyste i dobrze ogrzane.

Ceny dostępne — rzetelna obsługa
Przystanek autobusowy. 8343

TCZEW

Umeblowany

pokój dla 1 lub 2 panów do wynajęcia Tczew, Podgórna II. 8340.

PŁASZCZE UBRANIA
modne artykuły męskie

Poleca w wielkim wyborze

W. SZYNALEWSKI, TCZEW
Plac Bronisława Pierackiego 9.

Przyjmuje Pożyczki Inwestycyjne, Konsolidacyjne i tymczasowe świadectwa.

TELEFON 1065. 8337 TELEFON 1065

RadioPhonet

GDYNIA, Świętojańska 50
telefon 2037

Przyjmuje za najnowocześniejsze modele radioodbiorników

7771

WSZELKIE POŻYCZKI PAŃSTWOWE

GDYNIA

2 pokoje
z kuchnią i łazienką do wynajęcia od zaraz. Gdynia, Kamienna-Góra willa „Radowid” obok „Domu Zdrojowego”. (8309Mk)

Poszukuje
administracji domu czynszowego w Gdyni, złożyć kaucje. Zgłoszenia do „Gazety Morskiej Ilustr.” Gdynia pod nr. „1337” (8310Mk)

Mieszkanie
2 i 3 pokojowe komfortowe i piętro tania do wynajęcia. Piękny widok na morze. Gdynia, Kamienna — Góra ul. Wincentego Pola 12. Willa „Damazy” 8352Mk

Kto pożyczyc
na I hipotekę 20—25 tys. zł. na 3 lata? Objekt wartości 120 tys. zł. Może być prawo pierwokupu na parcelę w Gdyni. Oferty do „Gazety Morskiej Ilustr.” nr. 1206 7549M

Mieszkanie
4 pokojowe, ul. Świętojańska — centrum — do wynajęcia od zaraz. Zgłoszenia: Gdynia, telefon 1315 7612M

Okazja
Za pożyczki państwowe można nabyć wszelkie towary konfekcji, galanterii i obuwiu. R. Naeórska, Gdynia, Starowiejska 5. 7409Mk,

GDANSK

Kupno okazyjne
kompl. sypialnia prawie nowa bardzo tania do sprzedania. Gdańsk, Goldschmiedegasse 13, III. Oglądać można od godz. 2—6-tej. 8346

Zgubiony
dowód osobisty, wystawiony przez gminę Ligny pow. Tczew, na nazwisko, Gertruda Alaszewska unieważnia się. 8345 Grk.

GRUDZIĄDZ

Przybory tapicerskie
jak sprężyny, drut, płótna drelczki, gobeliny, trawa indyjska oraz pakiety najtaniej Antoni Gehrman, dawn. Z Balcerowicz, skład skór, Grudziądz, ul. Mickiewicza 22, tel. 1658. 6993G

Lekcje 7576

tańców w kółeczkach zbiorowych i pojedynczo u pani A. Różyńska, Plac 23-Stycznia 22, m. 2. Nowy kurs rozpocznie się 6:30 XI. br.

Poważny

młyn poszukuje agenta na prowizję do sprzedaży maki w Grudziądzu i innych miastach pomorskich. Warunki: doskonałe zaprowadzenie u piekarzy, delcudere, Zgłoszenia do Administracji Dnia Grudziądzkiego, pod Nr. 8326 Gk.

Adwokaci

Dr. Dziedzic i Przysiecki

w Toruniu
przenieśli swe biura na
Rynek Staromiejski 5
obok Dworu Artusa. 7988

STEREOFONICZNY
7 OBWODOWY, NA RATY MIES. PO ZŁ 28.49

SCHWENKGRUB - RADIO

autoryzowana sprzedaż
TORUŃ, Łazienna 17. Tel. 16-65

Fortepiany i pianina
najwyższego gatunku, wykonane z pierwszorzędnych, najlepiej pielęgnowanych, surowców, o pięknym śpiewnym tonie, poleca już od zł. 1.080.—
Największa w Polsce Fabryka Fortepianów i Pianin
„ARNOLD FIBIGER”
Kalisz, Szopena 9
PRZEDSTAWICIEL
TUROSTOWSKA
TORUŃ, Św. Ducha 14
Ządajcie oferty — niskie ceny — dogodne spłaty.

Zlecenie Nr. 978/GR (8825)

OBWIESZCZENIE LICYTACJI

1) W dniu 17. XI. 36 r. o godz. 11 odbędzie się w zabudowaniach domeny państwowej Gordonowo dla pokrycia zaległości z tytułu świadczeń publiczno-prawnych Aliny Jacuńskiej licytacyjna sprzedaż: 1 krowy czarno-białej cena szacunkowa 300 zł, 1 jałowicy cena szacunkowa 250 zł, 1 warchlaka cena szacunkowa 60 zł. Zajęte ruchomości można oglądać na miejscu od godz. 10,45. 2) W dniu 18. XI. 36 r. od godz. 10—12 odbędzie się w zabudowaniach Kazimierza Zakowskiego w Zielonej Górze dla pokrycia zaległości Skarbu Państwa licytacyjna sprzedaż: 1) 130 ctr. żyta cena szacunkowa 975 zł, 2) 100 ctr. pszenicy cena szacunkowa 700 zł, 3) 112 ctr. owsa cena szacunkowa 784 zł. Zajęte ruchomości można oglądać na miejscu od godz. 10—12. 4) W dniu 24. XI. 36 r. o godz. 10 odbędzie się u Franciszka Kulerskiego w Świętem dla pokrycia jego zaległości podatkowych licytacyjna sprzedaż: 1 warchlaka cena szacunkowa 50 zł, groch z 70 móg ceną szacunkową 6.360 zł. Zajęte ruchomości można oglądać na miejscu od godz. 9,30. O ile powyższe licytacje nie dojdą do skutku, nastąpi zwózka zajętych ruchomości, względnie sprzedaż z wolnej ręki. Informacyj zasiać należy w Urzędzie, pokój 31 względnie telef. 10-46.

2. Urząd Skarbowy w Grudziądzu.

Najtańsze źródło zakupu

wszelkich towarów wełnianych, jedwabnych i bawełnianych oraz konfekcji damskiej — męskiej — dziecięcej i obuwiu poleca w wielkim wyborze — tanio
Leon Mechliński
Pelplin — naprzeciw cukrowni. 8842

**PÓŁNOCNE
POMORZE**

zaopatruje
W CUKIER
pierwszorzę-
nej jakości

**CUKROWNIA
PELPLIN**
Spółka Akcyjna

Gotujcie tylko na gazie!

CZYSTOŚĆ!

OSZCZĘDNOŚĆ!

WYGODA!

*Gaz jest najtańszym, najlepszym i najwygodniejszym paliwem doby dzisiejszej!
Oszczędnościowe najnowszej konstrukcji — kuchenki, garnki aluminiowe, wieżowe
można nabyć na bardzo dogodnych warunkach spłaty*

W GAZOWNI TCZEWSKIEJ

Radio-
Swiatło
I. Wojtaś

TCZEW, ul. DWORCOWA 1.
APARATY RADIOWE, TELEFUNKEN, KOSMOS,
TEKAFON, PREMS I CAPELLO
ORAZ NAJNOWSZE TYPY BATERYJNE
POLECA
w wielkim wyborze na najdogodniej-
szych warunkach spłaty.
Przyjmuję także Pożyczki Państwowe

B. Polewicz - Tczew

Plac Br. Pierackiego 6.

Wielki Magazyn Obuwia

OLBRZYMI WYBOR 8177
Najnowsze i najwykwintniejsze modele. Ceny bardzo przystępne.

EWALD JAHNKE
GNIEW
POLECA

ZBOŻE SIEWNE

Kasten Dickkopf 134 ft. hol. II. odsiew

**Hildebrandta pszenica
biała**
128 ft. hol. II odsiew

Wiebego pszenica biała
134 ft. hol. I odsiew

Pszenica słoneczna
126 ft. hol. I odsiew

Żyto petkuskie I odsiew
Żyto Zeelandzkie II odsiew

oraz po cenach oryginalnych

„USPULUM - UNIWERSAL” ZAPRAWA SUCHA
GERMISAN ZAPRAWA SUCHA
GERMISAN ZAPRAWA MOKRA 8240T

Adres: Ewald Jahnke, Gniiew, tel. 32

TEODOR PRUSZAK
PELPLIN — POMORZE

Telefon nr. 35 Telefon nr. 35

Konto czekowe: P. K. O. Poznań nr. 200818

RESTAURACJA
SKŁAD TOWARÓW KOLONIALNYCH

SKŁAD DELIKATESÓW I TOWARÓW KOLONIALNYCH

HANDEL WIN I WÓDEK

W. Zabiński Tczew

ulica Dworcowa 28. — Telefon 12-38

WIELKI WYBÓR. NISKIE CENY.

Rok założ. **1910** Rok założ.

Specjalny dom margaryny i tłuszczów.
Towary kolonialne i delikatesy.

„**HOLLANDO**”

właśc. **FRANCISZEK PINZKE**

TCZEW

ulica Mickiewicza 2 — Filia: ulica Dworcowa 1.

Telefon 1094. Telefon 1094.

Olbrzymi wybór. Ostatnie nowości.

M. GLISZCZYŃSKI

TCZEW, róg Mickiewicza i Dworcowej

Poleca na sezon zimowy, przy niskich cenach

**PEŁSZCZE DAMSKIE, MĘSKIE, DZIECIĘCE,
KURTKI, UBRANIA, KAPELUŚZE, CZAPKI**

swetry, pulowery, niedźwiadki, trykoty, materiały na suknie
i bluzki, kamgarny bielskie, dywany, firany, chodniki.

Jan Kycler
Tczew

Plac Br. Pierackiego 13. Telefon 1467.

HURTOWNIA TYTONIOWA ORAZ SPECJALNY
SKŁAD WIN I WÓDEK

RESTAURACJA poleca się

Szanownej Publiczności miasta Tczewa
i okolicy. 8242

Restauracja Dworcowa
Tczew-Dworzec

właśc.: Jan Dawidowski

połącza

wyborne obiady oraz dobrze pielęgnowane wina i piwa

2 bilardy. po bardzo przystępnych cenach. **2 bilardy.**

8080

LEON KLONECKI

TCZEW, MARSZ. PIŁSUDSKIEGO 20, tel. 1200

SKŁAD DELIKATESÓW 8270

I ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH

Poleca:

Konserwy jarzynowe, owocowe i mięsne, kielbasy
małopolskie i poznańskie. — Świeżo wędzone ryby.

Własna palarnia kawy z zapędem elektrycznym.

GRAND HOTEL W TCZEWIE

KUCHNIA WARSZAWSKA

Wydaje obiady z 3 dań a zł. 1.20

Wydaje kolacje z 2 dań a zł. 1.20

CODZIENNE KONCERT I DANCING

DOBOROWA ORKIESTRA

SPIEW — HUMOR — WERWA

Codziennie od godziny 5-tej do 7-mej herbatki

— taneczne z paczkami własnego wypieku. —

8179T

BANK LUDOWY w TCZEWIE AGENTURA DEWIZOWA

ZAL. 1906 r.

TELEFON nr. 1369.

Daje korzystne i pewne warunki lokaty kapitałów.

Kupuje dewizy, złoto i waluty zagraniczne po kursach giełdowych.

Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe i obligacje państwowe.

Udziela pożyczek na dogodnych warunkach.

Inkaso weksli i dokumentów.

8265

Złożone wkłady wynoszą **1 milion zł.**

Pogotowie kasowe **500.000.— zł.**

Odpowiedzialność dodatkowa **3½ miliona zł.**

Na sezon zimowy polecam w najlepszych gatunkach w wielkim wyborze:

Płaszcz damskie i dla dzieci
Futerka - Skórki - Spody futrzane

Ubrania męskie
Paltoty i Ulstry

MATERIAŁY NA SUKNIE, PŁASZCZE I KOSTIUMY
w najnowszych kolorach i najmodniejszych wzorach

BIELSKIE KAMGARNY NA UBRANIA

SPECJALNOŚĆ: DYWANY - FIRANY - MATERIAŁY DEKORACYJNE

W. Maciejewski - Tczew

SKLEP TYLKO DOBRYCH TOWARÓW.

PRZYJMUJĘ RÓWNIEŻ OBLIGACJE POŻYCZEK PAŃSTWOWYCH.

DROGERIA M. POTOCKI

TCZEW
ULICA DWORCOWA nr. 26.

Najkorzystniejsze źródło zakupu wszelk. artykułów drogeryjnych

FILIA:
DROGERIA CENTRALNA
TCZEW, PLAC BR. PIERACKIEGO 21

OSZCZĘDNOŚCI gromadzonych w domu żaden STRÓŻ nie ustrzeże, gdyż trudno zliczyć ILU WROGÓW posiada pieniąż przechowywany w domu

Oszczędzaj w Miejskiej Komunalnej Kasie Oszczędności

8286 Tczew, Pl. Br. Pierackiego 18.

Droga do Miejskiej Komunalnej Kasy Oszczędności w Tczewie jest równie korzystna i celowa jak droga do szkoły, a książeczka wkładowa to doskonały przewodnik, który nigdy nie wywiedzie nas na manowce.

HERMANN HEIN IS-KA
PAROWA FABRYKA TCZEW Telef. 1005

WÓDEK GATUNKOWYCH i LIKIERÓW
FABRYKA OCTU i MUSZTARDY

poleca swe znane od przeszło 50 lat wyroby

8245

Jan Struczyński Tczew

ulica Krótka 5. Telef. 1483, 1484 i 1487.

Hurtownia towarów kolonialnych

Artykuły gospodarczo-budowl.-fajanse-żelazo.

Przedstawicielstwo Koncernu węglowego „Progres”

JÓZEF SŁOMION TCZEW, UL. Dworcowa 19 TEL. 1464.

Skład towarów kolonialnych i delikatesów.
Sprzedaż wódek, likierów oraz win zagranicznych i krajowych.

Restauracja. Restauracja.

Sprzedaż najlepszego węgla górnośląskiego „Robur” i „Progress”.

CENY NAJNIŻSZE.

Smary i oleje dla rolników i przemysłowców.

CENY NAJNIŻSZE.

Stefan Rapior Kwaciarnia-skład nasion
Filia Tczew, ul. M. Piłsudskiego 20. Tel. 1334.

Własny zakład ogrodniczy w Pelplinie
Poleca kwiaty do każdej okazji, nasiona, drzewka, krzewy, rośliny.

8269

Józef Wojdyło

Tczew

Kościuszki 1 Telefon 1112

poleca

w wielkim wyborze odbiorniki radiowe:

Philips, Kosmos, Elektrit, Telefunken

na bardzo dogodnych warunkach.

8299

Skórki futerkowe 7861

wszelkiego rodzaju i różnego koloru na kołnierze damskie i męskie i na obsadę do płaszczy i kostiumów, skórki na futra, kozuchy i na baranice sprzedaje po cenach jak najniższych

POMORSKA CENTRALA SUROWCÓW, Tczew
ul. Zamkowa 8 — telefon 1093

Janio! 8273

Tapety — najmodniejsze desenie
Specjalność: gotowe farby pokostowe i lakierowe poleca
Specjalny skład farb i tapet

Sawel Kowalski
Tczew, ul. M. Piłsudskiego 5.

TCZEW

2 ekspedientki

z branży tow. krótkich i galanterii od zaraz potrzebne. Zgl. Pom. Dom. Tow. Tczew, Dworcowa 34 351T

Motorcykl

500 cm. Royal Enfield, mało używany sprzedam tanio lub zamienię na mały samochód z ewentualną dopłatą. Fr. Ossowski Tczew, Plac Br. Pierackiego 20. 8078Tk

BYDGOSZCZ

Najkorzystniejszy zakup

broni, amunicji i przyborów 6363
myśliwskich tylko w specjalnym składzie broni

„Hubertus”

Bydgoszcz, ul. Grodzka 8 (narożnik Mostowej). Repertoria broni. Kupna okazyjne

FUTRA

najsolidniej, najmodniej i najtaniej wykonuje chrześcijańskie, największe i najpopularniejsze na Pomorzu knisierstwo, STANISŁAW RUDAK, Bydgoszcz, ulica Dworcowa 70 telefon 1905. 5122B

Odsprzedawców

dla rozsprzedaży księgi adresowej m. Bydgoszczy poszukuje Wydawnictwo Długa 68 7095B

Bernard Mańkowski
Tczew

Ul. Mickiewicza 17. Telefon 1491.

Zakład Zęzarmistrzowsko-słotniczy i Optyczny

Obsługa rzetelna. 8243 Ceny bardzo niskie.

HOTEL CENTRALNY
Właściciel

JAN SZERLE

TCZEW, Plac Br. Pierackiego 2. Tel. 1016.

Poleca: wyśmienite potrawy ciepłe i zimne, napoje alkoholowe i bezalkoholowe wszelkiego rodzaju.

Pierwszorzędna kuchnia — Ceny umiarkowane.

